

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 3537
Αριθμ. Πρωτ. Αίτησ. Κατ. Εγγράφων: 163
Ημερομ. Κατάθεσης: 1/3/2024

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος
Ε' Αντιπρόεδρος
Βουλευτής Αρκαδίας – ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής

ΕΡΩΤΗΣΗ & ΑΚΕ

**Προς: τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κ. Κ. Χατζηδάκη
τον Υπουργό Ανάπτυξης κ. Κ. Σκρέκα**

ΘΕΜΑ: Θα κρυφτούν, Κυβέρνηση και Τράπεζα της Ελλάδος, πίσω από την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για τα ζητήματα των προμηθειών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή θα αναλάβουν επιτέλους τις ευθύνες που τους αναλογούν, βάση και των ευρωπαϊκών κανόνων;

Στις 21 Δεκεμβρίου η Επιτροπή Ανταγωνισμού ανακοίνωσε ότι με την υπ' αριθ. 838/2023 Ομόφωνη Απόφασή της Ολομέλειάς της, αποδέχθηκε τις σχετικές Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλαν οι «Τράπεζα Πειραιώς», «Εθνική Τράπεζα», «Alpha Bank», «Eurobank» και «Attica Bank» καθώς και η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (ΕΕΤ) και επέβαλε **μειωμένα πρόστιμα** για την τέλεση των διαπιστωθεισών παραβάσεων του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, συνολικού ύψους 41.756.180,10 ευρώ.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία, προκύπτει, περιληπτικά, ότι οι 5 τράπεζες και η ΕΕΤ (ως «παράγοντας διευκόλυνσης» - facilitator) ενεπλάκησαν σε εναρμονισμένες πρακτικές (ή ανταλλαγή πληροφοριών η οποία συνιστά εναρμονισμένη πρακτική) με αντικείμενα:

- Από τις αρχές του 2018 μέχρι σήμερα, τη μετάπτωση σε νέο μοντέλο τιμολόγησης (υιοθέτηση της χρέωσης direct access fee – DAF) για τις συναλλαγές ανάληψης μετρητών από ΑΤΜ με κάρτες εντός και εκτός του συστήματος DIASATM.
- Από τις αρχές του 2018 έως τα τέλη του 2019:
 - ο την ενδεχόμενη εισαγωγή χρεώσεων σε τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες, που σχετίζονται με έκδοση και αποδοχή καρτών πληρωμών, λογαριασμούς πληρωμών, συναλλαγές ταμείου, δάνεια και λοιπές συναλλαγές.
 - ο ενδεχόμενη εισαγωγή συγκεκριμένων χρεώσεων σε τραπεζικές εργασίες ή/και κατά περίπτωση, τον πιθανολογούμενο χρόνο εισαγωγής τους ή/και το ύψος συγκεκριμένων χρεώσεων.
- Από τον Αύγουστο του 2018 μέχρι τις αρχές του 2019 αναφορικά με τους όρους τιμολόγησης της εταιρίας VIVA για την εκτέλεση μεταφορών πίστωσης μέσω του συστήματος DIAS CREDIT TRANSFER, καθώς και λοιπούς όρους συναλλαγών, από τον Αύγουστο του 2018 μέχρι τις αρχές του 2019 (κατά περίπτωση).

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, η Απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εκτός από την επιβολή των προστίμων, υποχρεώνει τις προαναφερόμενες επιχειρήσεις και την ΕΕΤ να παύσουν, εφόσον δεν το είχαν ήδη πράξει, και να παραλείπουν στο μέλλον τις διαπιστωθείσες παραβάσεις. Επιπλέον η απόφαση επέβαλε στις εμπλεκόμενες τράπεζες ως μέτρο συμπεριφοράς, τη μείωση της προμήθειας που εφαρμόζεται στις συναλλαγές ανάληψης

μετρητών από ΑΤΜ με τη χρήση καρτών που έχουν εκδοθεί από άλλα ιδρύματα («off-us» αναλήψεις), λαμβάνοντας υπόψη κοστολογικές μελέτες ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων και τη διατήρηση των νέων επιπέδων για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών από την εφαρμογή του μέτρου, με ρήτρα επανεξέτασης από την Επιτροπή Ανταγωνισμού έως δύο (2) επιπλέον έτη.

Ωστόσο, επειδή η εν λόγω Απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού δε δημοσιεύτηκε, παραμένουν πολλά ζητήματα αδιευκρίνιστα ως προς το αντικείμενο του ελέγχου (ειδικά ως προς το ποιες χρεώσεις ελέγχθηκαν), την εφαρμογή της απόφασης και τα συμπεράσματα της έρευνας εν γένει για τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα που κυκλοφόρησαν σε συνέχεια της η εν λόγω Απόφασης, στο πλαίσιο της διεξαχθείσας έρευνας της Επιτροπής Ανταγωνισμού **«εξετάστηκαν περίπου 50 χρεώσεις προμήθειών»** οι οποίες εντοπίστηκαν σε αλληλογραφία της ΕΕΤ με τις τράπεζες ενώ το σωρευτικό πρόστιμο που επιβάλλεται στο πλαίσιο της ένταξη στη διαδικασία διευθέτησης δεν ξεπερνά το 2,5% των συνολικών εσόδων τους από προμήθειες.

Σχολιάζοντας την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού ο υπουργός Ανάπτυξης Κώστας Σκρέκας δήλωσε: «*Η επιβολή των προστίμων επιβεβαιώνει την αποφασιστικότητα της Πολιτείας μέσω κάθε θεσμικού βραχίονά της για συνεχείς ελέγχους με σκοπό την εφαρμογή της νομοθεσίας. Οι έλεγχοι θα συνεχιστούν και οι παρεμβάσεις θα είναι άμεσες και αποτελεσματικές όπου αυτό κρίνεται επιβεβλημένο με γνώμονα το όφελος των πολιτών και την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς σε όλα τα επίπεδα*».

Ωστόσο η ενέργεια ενός «θεσμικού βραχίονα της Πολιτείας» γεννάει εύλογα ερωτήματα για τις πράξεις και τις παραλήψεις των υπόλοιπων «βραχιόνων» της και ειδικά της Κυβέρνησης και της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) στο πεδίο των τραπεζικών χρεώσεων.

Τον Δεκέμβριο του 2022 αναπαρήχθη με ομοιόμορφο τρόπο από σειρά δημοσιευμάτων η είδηση ότι: «*Το οικονομικό επιτελείο θεωρεί ότι οι υψηλές προμήθειες των τραπεζών επιβαρύνουν σημαντικά την ελληνική κοινωνία και στο πλαίσιο των επαφών που έχει ξεκινήσει με τους τραπεζίτες, απέστειλε λίστα με προμήθειες οι οποίες θα πρέπει να επαναξιολογηθούν από την κάθε τράπεζα ξεχωριστά.*»

Η κυβέρνηση ζήτησε να αξιολογήσει κάθε τραπεζικό ίδρυμα, διακριτά και ανεξάρτητα τη λίστα με τις παρακάτω 12 τραπεζικές προμήθειες που μπήκαν στο μικροσκόπιο:

- «1. Προμήθεια εισερχόμενου εμβάσματος.
2. Προμήθεια εξερχόμενου εμβάσματος (χρέωση για μεταφορά χρημάτων από τον λογαριασμό μίας τράπεζας σε λογαριασμό άλλης τράπεζας εσωτερικού).
3. Προμήθεια αποστολής χρημάτων (έμβασμα) σε τράπεζες εκτός ευρωζώνης.
4. Προμήθεια ανάληψης μετρητών από ΑΤΜ άλλης τράπεζας.
5. Συνδρομή πιστωτικής κάρτας.
6. Προμήθεια επανέκδοσης χρεωστικής/πιστωτικής κάρτας λόγω λήξης και λόγω κλοπής, απώλειας ή φθοράς.
7. Προμήθεια για πληρωμή λογαριασμών (ΔΕΚΟ, κινητής τηλεφωνίας κ.λπ.).
8. Προμήθεια έκδοσης αντιγράφων κίνησης λογαριασμών/δανείων/πιστωτικών καρτών.
9. Έξοδα αξιολόγησης αιτημάτων δανείων.
10. Έξοδα νομικού και τεχνικού ελέγχου αιτημάτων δανείων.
11. Έξοδα συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες στο εξωτερικό (επιβάρυνση για τη μετατροπή συναλλαγών εξωτερικού σε ευρώ).
12. Προμήθεια για αγορά χρεογράφων του Ελληνικού Δημοσίου.»

Η πρωτοβουλία αυτή είχε μάλλον περισσότερο επικοινωνιακό και λιγότερο ουσιαστικό χαρακτήρα, όπως κατέδειξε η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Οι 5 προαναφερθείσες τράπεζες δε φαίνεται να ανταποκρίθηκαν στη σχετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, αφού το 2023 τα καθαρά έσοδα από προμήθειες φαίνεται ότι σημείωσαν πολύ σημαντική αύξηση, παρά το γεγονός ότι τα μεσοσταθμικά καθαρά έσοδα τους από αμοιβές & προμήθειες, τη διετία 2022-2021, ήταν 19% (και έως και 60% υψηλότερα σε μία περίπτωση!) από τα αντίστοιχα έσοδα της τετραετίας 2020 – 2017, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία στην ιστοσελίδα της ΕΕΤ. Συγκεκριμένα τα καθαρά έσοδα από αμοιβές & προμήθειες εν γένει για τις ελληνικές τράπεζες σύμφωνα με Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής της ΤτΕ (Δεκέμβριος 2023), που το πρώτο ενιάμηνο του 2023 αγγίζαν τα 1.338 δις ευρώ, ήταν 7,1% υψηλότερα από του πρώτου ενιαμήνου 2022.

Σημειώνεται ότι, πέρα από την παραπάνω κερδοφορία, δεν έχει προσμετρηθεί και η άγνωστη στο κοινό κερδοφορία από την υπηρεσία αποδοχής συναλλαγών με τη χρήση καρτών πληρωμών (γνωστή ως 'acquiring') που παρέχεται πλέον, ως επί το πλείστον, από τέσσερα (4) αδειοδοτημένα και εποπτευόμενα από την ΤτΕ Ιδρύματα Πληρωμών, ήτοι: WORLDLINE MERCHANT ACQUIRING GREECE A.E., EURONET MERCHANT SERVICES ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε., NEXI ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΕΛΛΑΣ Α.Ε., και NBG PAY A.E.. Η ΕΕΤ έχει επανειλημμένως απαντήσει, σε μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου, ότι τα 4 Ιδρύματα Πληρωμών δεν είναι Μέλη της και ότι η συγκεκριμένη υπηρεσία έχει αποκοπεί ως κλάδος από τις τέσσερις συστημικές Τράπεζες-Μέλη της ήδη από το 2022 και δεν αφορά στην πλειοψηφία των Τραπεζών-Μελών της.

Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών σε αυτό το πεδίο μέχρι προσφάτως επικαλούνταν στις απαντήσεις του σε μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου ότι «η πολιτική περί του ύψους της προμήθειας για την χρήση μηχανημάτων πληρωμών στο σημείο της πώλησης (POS) διαμορφώνεται από επιχειρηματικά κριτήρια και στα πλαίσια της ανοικτής αγοράς και του ελεύθερου ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, το ύψος τη τελικής προμήθειας περιλαμβάνει: α) την διατραπεζική προμήθεια 0,2% ανά συναλλαγή με χρεωστικές κάρτες και 0,3% ανά συναλλαγή με πιστωτικές κάρτες, το ανώτατο ύψος της οποίας καθορίζεται με τα άρθρα 3 και 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/751 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, β) τις προμήθειες των σχημάτων καρτών (π.χ. Visa, Mastercard), γ) τις προμήθειες των τεχνικών παροχών που συμμετέχουν στην εκκαθάριση των συναλλαγών και δ) τη χρέωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών που εκτελεί την αποδοχή της πράξης πληρωμής.»

Οστόσο, ενώ απαντάει τα ανωτέρω εγγράφως στη Βουλή, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ενημέρωσε ότι στις 21 Φεβρουαρίου 2024 σε συνάντηση εργασίας του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Κωστή Χατζηδάκη, του αρμόδιου Υφυπουργού Χάρη Θεοχάρη και εκπροσώπων των τραπεζών, καθώς και των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών POS «ζητήθηκε από τους παρόχους POS -ιδρύματα πληρωμών ή Τράπεζες που εξακολουθούν να λειτουργούν ως εκκαθαριστές συναλλαγών- να διερευνήσουν άμεσα τα περιθώρια μείωσης των προμηθειών για τις συναλλαγές μικρής αξίας αλλά και τρόπους περαιτέρω ενίσχυσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών».

Αλλά αυτή δεν είναι η μόνη παραφωνία και αντίφαση της Κυβέρνησης, σχετικά με τις προμήθειες του χρηματοπιστωτικού συστήματος, όπως κατέδειξε η Κοινοβουλευτική Ομάδα μας κατά τη συζήτηση της 689/6-2-2024 επίκαιρη ερώτηση της. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2023 σε ομιλία του στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης ο Πρωθυπουργός διαφήμιζε το σύστημα IRIS ως μέθοδο συναλλαγών για τη διακίνηση ποσών «έως 500 ευρώ ημερησίως, χωρίς καμία τραπεζική προμήθεια». Και ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών την 1η Δεκεμβρίου

επανέλαβε στη Βουλή ότι το IRIS «είναι ένα σύστημα διατραπεζικών συναλλαγών, χωρίς προμήθειες από το κινητό τηλέφωνο. Ο ένας συναλλάσσεται με τον άλλον μέχρι 500 ευρώ χωρίς να πληρώνουν προμήθειες». Ωστόσο λίγες μέρες μετά διαψεύστηκαν, καθώς οι τράπεζες επέβαλαν χρεώσεις στις επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες που δέχονται πληρωμές μέσω IRIS. Αντί να παραδεχτεί ο Υπουργός ότι οι Τράπεζες διέψευσαν τον ίδιο και τον Πρωθυπουργό και να αντιδράσει, επιχείρησε τη διαστρέβλωση των όσων επικαλούνταν τον Δεκέμβριο υπερασπιζόμενος το δικαίωμα των τραπεζών να επιβάλουν προμήθειες και στους αποδέκτες πληρωμών μέσω IRIS.

Αλλά πέρα από την Κυβέρνηση και η ΤτΕ φαίνεται ότι έχει επίσης χαμηλά αντανακλαστικά στο ζήτημα των τραπεζικών χρεώσεων.

Μάλιστα ο Διοικητής της ΤτΕ -την ίδια περίοδο που η Κυβέρνηση υποτίθεται ότι έθετε ζήτημα ύψους προμηθειών στις διοικήσεις των τραπεζών - ερωτηθείς για τον ρόλο και τις αρμοδιότητες της ΤτΕ στη διαμόρφωση των τραπεζικών προμηθειών σε συνέντευξη του στις 22/12/2022 απάντησε ότι «Οι προμήθειες των ελληνικών τραπεζών στο σύνολο των εσόδων τους σε σύγκριση με την ευρωζώνη είναι πολύ μικρές. Ξέρω ότι ίσως να μην αρέσει σε πολλούς, αλλά εγώ είμαι εδώ και η Τράπεζα της Ελλάδος είναι εδώ για να λείπει την πραγματικότητα. Είναι ένας μύθος ότι οι τράπεζες έχουν υπερκέρδη και δη ότι έχουν υπερκέρδη από προμήθειες. Σαφώς θα πρέπει να κάνουν το καλύτερο δυνατό να μειώσουν τις προμήθειες όπου μπορούν. Για παράδειγμα είπα, να εισάγουν το σύστημα IRIS από τη ΔΙΑΣ.». Σημείωσε επίσης ότι: «Δεν μπορούμε εμείς να επιβάλλουμε ως Κεντρική Τράπεζα στις Τράπεζες τα ποσά προμηθειών.» και «Έχουμε φύγει πλέον εδώ και πολλά χρόνια από το καθεστώς άμεσων ελέγχων που ασκούσαν οι κεντρικές τράπεζες, στις εμπορικές τράπεζες. Πλέον γίνεται με έμμεσο τρόπο, γίνεται μέσω της εποπτείας και μέσω της νομισματικής πολιτικής και των επιτοκίων.»

Αλλά στο ζήτημα των προμηθειών ακόμα και ο «έμμεσος» εποπτικός ρόλος της ΤτΕ φαίνεται ότι ασκείται με χαρακτηριστική χαλαρότητα.

Ενδεικτικά ο «Κατάλογος των πλέον αντιπροσωπευτικών υπηρεσιών που συνδέονται με λογαριασμό πληρωμών και υπόκεινται στην καταβολή τέλους» που σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν.4465/2017 (ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/92/ΕΕ για τους λογαριασμούς πληρωμών) έπρεπε να έχει δημοσιευτεί «χωρίς καθυστέρηση και το αργότερο εντός τριών μηνών αφού τεθούν σε ισχύ τα σχετικά ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα που υιοθετεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 3 της Οδηγίας 2014/92/ΕΕ». Ωστόσο ο κατάλογος ορίστηκε με την αριθμ.215/2/03.02.2023 (619 Β') απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ τέσσερα ολόκληρα έτη μετά τον Οκτώβριο του 2018, οπότε και τέθηκαν σε ισχύ τα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα.

Μάλιστα η απόφαση αυτή δημοσιεύτηκε αρχικά με μόνο 9 υπηρεσίες παρόλο που ο ν.4465/2017 προέβλεπε ότι ο ως άνω κατάλογος περιλαμβάνει: «τουλάχιστον 10 και όχι άνω των 20 από τις πλέον αντιπροσωπευτικές υπηρεσίες οι οποίες συνδέονται με λογαριασμό πληρωμών, υπόκεινται στην καταβολή τέλους και προσφέρονται από έναν τουλάχιστον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών στην Ελλάδα» και διορθώθηκε 20 μέρες μετά με το ΦΕΚ 965 Β με την προσθήκη και της «Πληρωμής οφειλών/ λογαριασμών».

Σύμφωνα με τη διορθωμένη απόφαση ο Κατάλογος είναι ο εξής:

Όρος	Ορισμός
Παροχή αντιγράφου κινήσεων λογαριασμού	Παροχή έγχαρτου αντιγράφου κινήσεων/υπολοίπου λογαριασμού πληρωμών πέραν του απαιτούμενου από νομικές/κανονιστικές ρυθμίσεις ή συμβατικές υποχρεώσεις.

Εγγραφή στις υπηρεσίες web banking	Εγγραφή και χρήση υπηρεσιών web banking.
Υπηρεσία Ειδοποιήσεων	Ενημέρωση για τα υπόλοιπα και τις κινήσεις λογαριασμού πληρωμών, alerts κ.λπ. μέσω αποστολής sms, e-mail.
Ανάληψη Μετρητών από ΑΤΜ ιδίου παρόχου	Ο πελάτης αναλαμβάνει μετρητά από τον λογαριασμό του, από ΑΤΜ του ιδίου παρόχου.
Ανάληψη Μετρητών από ΑΤΜ τρίτου παρόχου	Ο πελάτης αναλαμβάνει μετρητά από τον λογαριασμό του, από ΑΤΜ τρίτου παρόχου.
Συνδρομή χρεωστικής κάρτας	Συνδρομή για την κατοχή και χρήση χρεωστικής κάρτας.
Πάγια Εντολή	Ο πάροχος του λογαριασμού πραγματοποιεί τακτικές μεταφορές, βάσει εντολής του πελάτη, ενός συγκεκριμένου χρηματικού ποσού από τον λογαριασμό του πελάτη σε άλλο λογαριασμό.
Άμεση Χρέωση	Ο πελάτης εξουσιοδοτεί άλλο πρόσωπο (τον αποδέκτη) να δώσει εντολή στον πάροχο του λογαριασμού να μεταφέρει χρήματα από τον λογαριασμό του πελάτη προς τον εν λόγω αποδέκτη. Ο πάροχος του λογαριασμού μεταφέρει στη συνέχεια τα χρήματα στον αποδέκτη την ημερομηνία ή τις ημερομηνίες που έχουν συμφωνηθεί από τον πελάτη και τον αποδέκτη. Το ποσό μπορεί να ποικίλλει.
Μεταφορά Πίστωσης SEPA	Ο πάροχος του λογαριασμού μεταφέρει χρήματα, βάσει εντολής του πελάτη, από τον λογαριασμό του πελάτη σε άλλο λογαριασμό, εντός SEPA.
Πληρωμή οφειλών/ λογαριασμών	Υπηρεσία πληρωμής οφειλών και λογαριασμών (π.χ. οφειλές σε φορολογική αρχή, ασφαλιστικούς οργανισμούς, ασφαλιστικές εταιρίες, εταιρίες παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας).

Σύμφωνα με άρθρο 7 παρ.1 της Οδηγίας «τα κράτη μέλη διασφαλίζουν τη δωρεάν πρόσβαση των καταναλωτών σε έναν τουλάχιστον δικτυακό τόπο σύγκρισης τελών που χρεώνονται από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, τουλάχιστον για τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στον τελικό κατάλογο που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 5 σε εθνικό επίπεδο». Βάσει αυτού στον ν.4465/2017 προβλέφθηκε ότι η ΤτΕ ενημερώνει και δημοσιεύει στο διαδικτυακό της τόπο πίνακα σύγκρισης τελών, τα οποία χρεώνονται από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, τουλάχιστον για τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του άρθρου 3.

Ωστόσο η ανωτέρω υποχρέωση της Τράπεζας δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα παρόλο που έχει παρέλθει ένα έτος μετά τη δημοσίευση της απόφασης της επιτροπής που όρισε τον ανωτέρω κατάλογο ενώ ο κατάλογος αυτός έχει δημοσιοποιηθεί σε μια σειρά από άλλες χώρες της ΕΕ.

Υπενθυμίζεται ότι στο πεδίο αυτό με την 130647 - 06/12/2018 απάντηση του ο Γενικός Γραμματέας Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή σε μέσο κοινοβουλευτικού ελέγχου είχε υπογραμμίσει ότι οι προβλέψεις των ενσωματωμένων διατάξεων για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών «δεν αναιρούν την ανάγκη ενίσχυσης της εποπτείας και διαφάνειας στη διαμόρφωση των όρων συναλλακτικής συμπεριφοράς των τραπεζών με τους καταναλωτές. Στα πλαίσια αυτά η Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή μελετά τη δημιουργία παρατηρητηρίου τραπεζικών χρεώσεων για τις βασικές τραπεζικές υπηρεσίες στους καταναλωτές για το οποίο βρίσκεται στο τελικό στάδιο οριστικοποίησης των τεχνικών προδιαγραφών».

Περαιτέρω, σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (ΕΤΑ) για τη διαφάνεια στις προμήθειες και τις χρεώσεις στα προϊόντα λιανικής τραπεζικής που δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 2022, η ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ για τα τέλη και τις επιβαρύνσεις που επιβάλλονται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στα έξι προϊόντα που υπάγονται στην αρμοδιότητα της ΕΤΑ για την προστασία των καταναλωτών περιλαμβάνεται όχι μόνο σε διατάξεις της Οδηγίας 2014/92/ΕΕ για τους λογαριασμούς πληρωμών αλλά και σε διατάξεις:

- της Οδηγίας 2008/48/ΕΚ για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης [που ενσωματώθηκε Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Ζ1-699/2010 (Β' 917)].
- της Οδηγίας 2014/17/ΕΕ σχετικά με τις συμβάσεις πίστωσης για καταναλωτές για ακίνητα που προορίζονται για κατοικία [που ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον ν.4438/2016 (Α' 220)].
- της Οδηγίας 2015/2366/ΕΕ σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά [που ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον ν.4537/2018 (Α' 84)].
- της Οδηγίας 2009/110/ΕΚ για την ανάληψη, άσκηση και προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος [που ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον ν.4021/2011 (Α' 218)].
- της Οδηγίας 2014/49/ΕΕ περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων [που ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον ν.4021/2011 (Α' 37)].

Στην έκθεση αυτή επισημαίνεται ότι οι διαδοχικές διετείς εκθέσεις καταναλωτικών τάσεων (CTR) που δημοσίευσε η ΕΤΑ μεταξύ του 2013 και του 2021 έχουν επανειλημμένως αναδείξει την έλλειψη διαφάνειας των τελών και χρεώσεων που εφαρμόζονται στα προϊόντα λιανικής τραπεζικής ως ζήτημα που ζημιώνει τους καταναλωτές στην Ε.Ε. αλλά κάνει συγκεκριμένες προτάσεις για την ενίσχυσή της διαφάνειας.

Πέρα όμως από το ευρωπαϊκό δίκαιο, στη χώρα μας υπάρχει και νομολογία που έχει κρίνει μια σειρά από χρεώσεις παράνομες.

Ενδεικτικά, με την αριθμ. 368/2019 απόφασή του ο Άρειος Πάγος αποφάσισε ότι οι τόκοι πρέπει να υπολογίζονται ανά ημερολογιακό έτος 365 ημερών και όχι 360 και ότι δεν επιτρέπεται η είσπραξη οιασδήποτε προμήθειας τύπου «εξόδων φακέλου».

Παράλληλα ως υψηλού συμβολισμού θεωρείται η αριθ. 1219/2001 απόφαση του Αρείου Πάγου που έκρινε παράνομες και καταχρηστικές τις τραπεζικές επιβαρύνσεις τις οποίες επιβάλλει η τράπεζα σε λογαριασμούς καταθέσεων και καταγράφει ως καταχρηστικούς μία σειρά γενικών όρων συναλλαγών («ψιλά γράμματα») που χρησιμοποιούν σήμερα οι τράπεζες στις συμβάσεις πιστωτικών καρτών.

Ενώ όμως υπάρχουν ανεπίσημες καταγραφές για μια σειρά από χρεώσεις των Τραπεζών που έχουν κριθεί ως παράνομες ή και καταχρηστικές, πρωτόδικα και κάποιες τελεσίδικα ή και αμετάκλητα, δεν υπάρχει επίσημη καταγραφή τους από την Πολιτεία.

Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που ο Συνήγορος του Καταναλωτή έχει χρειαστεί σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις του να κάνει μια σειρά από παρεμβάσεις για χρεώσεις των καταναλωτών με έξοδα από τραπεζικά ιδρύματα.

Αλγεινή εντύπωση μάλιστα προκάλεσε όταν στην ακρόαση του Συνηγόρου του Πολίτη στις 18 Μαρτίου 2021 στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής κατά τη «Συζήτηση επί της Ετήσιας Εκθέσεως, έτους 2019, του Συνηγόρου του Καταναλωτή» ο Συνήγορος και η Αναπληρώτρια Συνήγορος του Καταναλωτή, δήλωσαν ότι οι τράπεζες αγνόησαν τον Συνήγορο όταν τους κάλεσε «να προχωρήσουν σε μειώσεις χρεώσεων προμηθειών αυτών των διατραπεζικών συναλλαγών και των ηλεκτρονικών συναλλαγών, προκειμένου και αυτές να διευκολύνουν τους καταναλωτές».

Μάλιστα ο Συνήγορος στη ίδια συνεδρίαση απάντησε σε ερώτηση του Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας ότι «εάν διαπιστωθεί ότι γίνονται υπέρμετρες χρεώσεις έξω και πέρα από κάθε όριο ...είμαστε υποχρεωμένοι, εάν οι τράπεζες δεν δεχθούν τις συστάσεις μας, να τις στείλουμε

στην Τράπεζα της Ελλάδος, που είναι ο αρμόδιος εποπτικός φορέας και η Τράπεζα της Ελλάδος, το αρμόδιο τμήμα να επιληφθεί και να κάνει τα κατά την αρμοδιότητά του, ό,τι πρέπει να κάνει.».

Δεδομένων των ανωτέρω ερωτώνται οι κ. Υπουργοί:

Σχετικά με την υπ' αριθ. 838/2023 Ομόφωνη Απόφασή της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού:

1. Ισχύουν τα δημοσιεύματα που αναφέρουν ότι «εξετάστηκαν περίπου 50 χρεώσεις προμηθειών» οι οποίες εντοπίστηκαν σε αλληλογραφία της ΕΕΤ και ποιες ακριβώς ήταν οι χρεώσεις αυτές;
2. Ισχύουν τα δημοσιεύματα που αναφέρουν ότι το σωρευτικό πρόστιμο, που επιβάλλεται στο πλαίσιο της ένταξη στη διαδικασία διευθέτησης, δεν ξεπερνά το 2,5% των συνολικών εσόδων τους από προμήθειες;
3. Πώς ακριβώς υπολογίστηκε το πρόστιμο και για ποιες ακριβώς παραβάσεις και για ποιου τύπου συναλλαγές επιβλήθηκε για κάθε τράπεζα και την ΕΕΤ;
4. Δεδομένου ότι σύμφωνα με δημοσιεύματα, τον Νοέμβριο του 2019, πραγματοποιήθηκε ελεγκτική έφοδος στα κεντρικά γραφεία όλων των τραπεζών από την Επιτροπή Ανταγωνισμού:
 - 4.1. Σε ποια ακριβώς περίοδο αφορούσε ο έλεγχος της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ανά κατηγορία εναρμονισμένης πρακτικής ή και ανά είδος συναλλαγής;
 - 4.2. Διαπιστώθηκαν εν τέλει παραβάσεις, για την περίοδο μετά το 2019, μόνο για τις συναλλαγές ανάληψης μετρητών από ΑΤΜ με κάρτες εντός και εκτός του συστήματος DIASATM;
 - 4.3. Έγινε έλεγχος και για τις υπόλοιπες συναλλαγές ή ο έλεγχος σε αυτές περιορίστηκε στα στοιχεία του 2019 που ελήφθησαν κατά την έφοδο;
 - 4.4. Γιατί δεν πραγματοποιήθηκε έλεγχος και των τεσσάρων (4) αδειοδοτημένων και εποπτευόμενων από την ΤτΕ Ιδρυμάτων Πληρωμών.
5. Δικαιολογούν το γεγονός ότι η ΕΕΤ, που σύμφωνα με τις διαβιβαζόμενες στη Βουλή απαντήσεις της σε μέσα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, είχε ως πάγια θέση ότι «*ουδέποτε εμπλέκεται σε θέματα επιχειρηματικής πολιτικών των Τραπεζών – Μελών της, και δεν έχει την οποιαδήποτε ανάμειξη στην τιμολογιακή τους πολιτική, όπως άλλωστε επιτάσσει η νομοθεσία περί ελεύθερου ανταγωνισμού και το καταστατικό της*» τελικά της καταλογίστηκε ο ρόλος του «παράγοντα διευκόλυνσης» σε εναρμονισμένες πρακτικές;
6. Έχουν εξοφληθεί τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν και, αν όχι, γιατί;
7. Ποια σκέλη της Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού και σε ποιο βαθμό έχουν υλοποιηθεί;
8. Γιατί δε δημοσιοποιήθηκε (με τη σχετική απόκρυψη των απαραίτητων δεδομένων βάσει των σχετικών κανόνων) η Απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού;

Σχετικά με τις Κυβερνητικές Αρμοδιότητες:

9. Θεωρούν ότι η παρέμβαση της Πολιτείας για τις προμήθειες των Τραπεζών εξαντλείται στο πρόστιμο της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή σκοπεύουν να λάβουν και άλλες πρωτοβουλίες;
10. Θεωρούν εύλογο τον ρυθμό αύξησης των καθαρών εσόδων από προμήθειες τραπεζών την τριετία 2020-2023;
11. Τι αποτέλεσμα είχε η πρωτοβουλία του οικονομικού επιτελείου της Κυβέρνησης, σύμφωνα με δημοσιεύματα του Δεκεμβρίου του 2022, να αποστείλει «λίστα με προμήθειες οι οποίες έπρεπε να επαναξιολογηθούν από την κάθε τράπεζα ξεχωριστά» και ειδικότερα:
 - 11.1. Ποιος κυβερνητικός ή κρατικός φορέας απέστειλε την εν λόγω λίστα στις τράπεζες;

- 11.2. Σε ποιες τράπεζες απεστάλη η εν λόγω λίστα με προμήθειες;
- 11.3. Βάσει ποιων κριτηρίων και στοιχείων έγινε η επιλογή των 12 συναλλαγών που υποτίθεται ότι μπήκαν στο «μικροσκόπιο» του οικονομικού επιτελείου;
- 11.4. Έχουν εκτίμηση για το ποσοστό των καθαρών κερδών από προμήθειες των Τραπεζών που προέρχεται από τις 12 συναλλαγές;
- 11.5. Τι απάντησαν και πώς ανταποκρίθηκαν εν γένει οι Τράπεζες;
- 11.6. Υπήρξαν χειροπιαστά αποτελέσματα ή τελικά η εν λόγω πρωτοβουλία ήταν μια ακόμα επικοινωνιακή πομφόλυγα σαν αυτές που μας έχει συνηθίσει η Κυβέρνηση δεδομένου ότι τα καθαρά έσοδα των τραπεζών από προμήθειες αυξήθηκαν με πολύ μεγάλο ρυθμό και το 2023;
12. Έχουν εν τέλει συνολική χαρτογράφηση των προμηθειών που επιβάλουν οι τράπεζες και των καθαρών εσόδων που αποφέρουν στο τραπεζικό σύστημα;
13. Έχουν συνολική χαρτογράφηση των προμηθειών που επιβάλουν οι τράπεζες και των καθαρών εσόδων των τεσσάρων (4) αδειοδοτημένων και εποπτευόμενων από την ΤτΕ Ιδρύματα Πληρωμών και πόσα είναι αυτά σύμφωνα με τα διαθέσιμα ιστορικά στοιχεία ανά έτος και ανά Ίδρυμα;
14. Δε θεωρούν προκλητικό το ότι την ώρα που οι Τράπεζες συμβιβάζονταν με την Επιτροπή Ανταγωνισμού εν όψει της Απόφασης 838/2023 δρομολογούσαν την επιβολή προμήθειας στους αποδέκτες πληρωμών μέσω IRIS, το οποίο ενδεχομένως να υπερκαλύψει το ποσό του προστίμου της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε ελάχιστο χρόνο;
15. Με ευθύνη ποιου δεν υλοποιήθηκε η «δημιουργία παρατηρητηρίου τραπεζικών χρεώσεων για τις βασικές τραπεζικές υπηρεσίες στους καταναλωτές» το οποίο βρισκόταν «στο τελικό στάδιο οριστικοποίησης των τεχνικών προδιαγραφών» σύμφωνα με την αριθμ. 130647/06.12.2018 απάντηση του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή;
16. Σκοπεύουν έστω και με τεράστια καθυστέρηση να προωθήσουν την ανωτέρω πρωτοβουλία για «δημιουργία παρατηρητηρίου τραπεζικών χρεώσεων και πλέον και λοιπόν χρεώσεων»;
17. Ποιοι φορείς ασκούν τις αρμοδιότητες σχετικά με τον έλεγχο της διαφάνειας των τελών, χρεώσεων και εν γένει προμηθειών που ρυθμίζονται από:
 - 17.1. την Οδηγία 2014/92/ΕΕ για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών κλπ
 - 17.2. την Οδηγία 2008/48/ΕΚ για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης
 - 17.3. την Οδηγία 2014/17/ΕΕ σχετικά με τις συμβάσεις πίστωσης για καταναλωτές για ακίνητα που προορίζονται για κατοικία
 - 17.4. την Οδηγία 2015/2366/ΕΕ σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά
 - 17.5. την Οδηγία 2009/110/ΕΚ για την ανάληψη, άσκηση και προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος
 - 17.6. την Οδηγία 2014/49/ΕΕ περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων.
18. Πόσες και ποιες εκκρεμότητες υπάρχουν στην πλήρη εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με τέλη, χρεώσεις και εν γένει προμήθειες που ρυθμίζονται από τις ανωτέρω Οδηγίες;
19. Πώς αξιολογούν το γεγονός ότι τη στιγμή που η Κυβέρνηση θεωρούσε «ότι οι υψηλές προμήθειες των τραπεζών επιβαρύνουν σημαντικά την ελληνική κοινωνία» ο Διοικητής της ΤτΕ δήλωνε ότι «οι προμήθειες των ελληνικών τραπεζών στο σύνολο των εσόδων τους σε σύγκριση με την ευρωζώνη είναι πολύ μικρές»;
20. Γιατί δεν έχει υπάρξει επίσημη καταγραφή και δημοσιοποίηση από την Πολιτεία των προμηθειών των Τραπεζών που έχουν κριθεί ως παράνομες ή και καταχρηστικές, πρωτόδικα και κάποιες τελεσίδικα ή και αμετάκλητα;
21. Σκοπεύει να προχωρήσει σε τέτοια καταγραφή με στόχο την ενημέρωση του κοινού;
22. Θα μπορούσε αυτή η επίσημη καταγραφή να συμπεριληφθεί στο «παρατηρητήριο τραπεζικών χρεώσεων για τις βασικές τραπεζικές υπηρεσίες στους καταναλωτές»;

Σχετικά με τις αρμοδιότητες της ΤτΕ:

23. Δεδομένων των όσων δήλωνε ο Διοικητής της το 2022 για το ύψος των τραπεζικών προμηθειών, πώς αξιολογεί την ανωτέρω Απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού;
24. Γιατί ο «Κατάλογος των πλέον αντιπροσωπευτικών υπηρεσιών που συνδέονται με λογαριασμό πληρωμών και υπόκεινται στην καταβολή τέλους» που σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν.4465/2017 έπρεπε να έχει δημοσιευτεί «χωρίς καθυστέρηση και το αργότερο εντός τριών μηνών αφού τεθούν σε ισχύ τα σχετικά ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα που υιοθετεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή» ορίστηκε τελικά με την αριθμ.215/2/03.02.2023 (619 Β') απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ τέσσερα ολόκληρα έτη μετά, τον Οκτώβριο του 2018, οπότε είχαν τεθεί σε ισχύ τα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα;
25. Γιατί ο κατάλογος αυτός δημοσιεύτηκε αρχικά με μόνο 9 υπηρεσίες παρόλο που ο ν.4465/2017 προέβλεπε ότι περιλαμβάνει: «τουλάχιστον 10 και όχι άνω των 20 από τις πλέον αντιπροσωπευτικές υπηρεσίες οι οποίες συνδέονται με λογαριασμό πληρωμών, υπόκεινται στην καταβολή τέλους και προσφέρονται από έναν τουλάχιστον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών στην Ελλάδα» και χρειάστηκε να διορθωθεί 20 μέρες μετά;
26. Γιατί παραλήφθηκε στην αρχική εκδοχή της απόφασης της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ η 10^η υπηρεσία που τελικά ήταν η «Πληρωμή οφειλών/ λογαριασμών» που επιβαρύνει καθημερινά εκατοντάδες χιλιάδες συμπολίτες μας;
27. Γιατί επιλέχθηκαν τελικά μόνο 10 υπηρεσίες ενώ θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν έως 20 υπηρεσίες, βάσει του ν.4465/2017 και της Οδηγίας 2014/92/ΕΕ;
28. Βάσει ποιων κριτηρίων και στοιχείων έγινε η επιλογή των 10 υπηρεσιών;
29. Γιατί δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα η προβλεπόμενη στο άρθρο 7 παρ.1 της Οδηγίας 2014/92/ΕΕ «δωρεάν πρόσβαση των καταναλωτών σε έναν τουλάχιστον δικτυακό τόπο σύγκρισης τελών που χρεώνονται από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, τουλάχιστον για τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στον τελικό κατάλογο που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 5 σε εθνικό επίπεδο»;
30. Σε ποια κράτη μέλη της ΕΕ έχει εφαρμοστεί ή δωρεάν πρόσβαση των καταναλωτών σε έναν τουλάχιστον δικτυακό τόπο σύγκρισης τελών που χρεώνονται από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών;
31. Έχει αναζητηθεί η σχετική τεχνογνωσία από τα κράτη αυτά που έχουν εφαρμόσει τη διάταξη ή και από την ΕΤΑ;
32. Πώς έχει αξιοποιηθεί έως σήμερα η έκθεση της ΕΤΑ για τη διαφάνεια στις προμήθειες και τις χρώσεις σε προϊόντα λιανικής τραπεζικής που δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 2022;
33. Πόσες φορές έχει παρέμβει η ΤτΕ από το 2019 και μετά για υποθέσεις υπέρμετρων χρεώσεων ύστερα από κοινοποίηση του Συνηγόρου του Καταναλωτή, επειδή οι τράπεζες δεν δέχτηκαν τις συστάσεις του και τι τύπου ενέργειες έλαβε;

Σχετικά με τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Καταναλωτή:

34. Ποιος είναι ο ρυθμός εξέλιξης, από το 2019 και μετά, των καταγγελιών που αφορούν σε χρεώσεις τραπεζικών ιδρυμάτων και πόσες άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, πόσες από αυτές διευθετήθηκαν με συναινετική επίλυση και πόσες διαβιβάστηκαν στην ΤτΕ;
35. Βάσει ποιων στοιχείων και κριτηρίων είχαν προβεί στη σύσταση «να προχωρήσουν σε μειώσεις χρεώσεων προμηθειών αυτών των διατραπεζικών συναλλαγών και των ηλεκτρονικών συναλλαγών»;

Και αιτούμαστε να καταθέσουν οι Υπουργοί:

- Την υπ' αριθ. 838/2023 Ομόφωνη Απόφασή της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

- Τα έγγραφα με τα οποία η Κυβέρνηση ζήτησε τον Δεκέμβριο του 2022, από κάθε τραπεζικό ίδρυμα, να αξιολογήσει διακριτά και ανεξάρτητα 12 κατηγορίες τραπεζικών προμήθειων.

Ο Ερωτών Βουλευτής

Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος